1. AMAÇ

Tehlikeli ve kimyasal maddelerin kullanılması, kontrolü, depolanması, güvenli taşınması, atıklarının uzaklaştırılması, taşınırken dökülmesi, saçılması veya temas halinde yapılması gerekenlerin planlanması ve eğitim standartlarının belirlemesidir. Tehlikeli ve kimyasal madde kazalarını önleyerek, çalışanlara ve çevreye verebileceği zararları engellemektir.

2.KAPSAM

Tehlikeli maddelerin bulunduğu tüm depolar ve bu maddelerin kullanıldığı yerleri, atık üreten tüm birimleri, merkezimizde kullanılan tehlikeli maddeleri kapsar.

3. KISALTMALAR

KKE: Kişisel Koruyucu Ekipman

4. TANIMLAR

4.1. Tehlikeli Madde : Patlayıcı, oksitleyici, çok kolay alevlenir, çok toksik, zararlı, aşındırıcı, tahriş edici, hassaslaştırıcı, kanserojen, mutajen, üreme sistemine toksik ve çevre için tehlikeli özelliklerden en az birine sahip maddeler ve müstahzarlardır.

4.2. Patlayıcı Madde: Hararet veya şok tesiri ile kimyasal değişikliğe uğrayan, yüksek derecede ısı, çok hacimde gaz meydana getiren, katı, sıvı veya gaz halindeki kimyasal maddelerdir.

4.3. Oksidan Madde: Oksitleyici madde, özellikle yanıcı maddelerle olmak üzere diğer maddeler ile de temasında önemli ölçüde ekzotermik reaksiyona neden olan maddelerdir.

4.5. Yanıcı Madde: Kolay alev alabilen maddeler, hava ile temasında alevlenebilen, ateş kaynağı ile kısa süreli temasta hemen yanabilen, çok düşük parlama noktasına sahip olan veya su ile temasında çok kolay alevlenir gaz yayan maddeler ve müstahzarlardır.

4.6. Kanserojen Madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

4.7. Parlayıcı Madde: Ani kimyasal değişime giren reaktif stabil olmayan maddelerdir.

4.8. Toksik Madde/Çok Toksik Madde: Hücrelere ve yaşayan dokulara kimyasal, biyokimyasal ya da radyoaktif nitelikte zararlar veren her türlü maddelerdir.

4.9. Zararlı Madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında veya deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olabilen maddelerdir.

4.10. Tahriş Edici Madde: Mukoza veya cilt ile direkt olarak ani, uzun süreli veya tekrarlanan temasında deride hasar oluşturabilen, aşındırıcı olarak sınıflandırılmayan maddelerdir.

4.11. Korozif Madde: Dokuda görünür ve/ya geri dönüşümü olmayan hasar oluşturabilen maddelerdir.

4.12. Ekotoksik Madde: Çevrenin bir veya daha fazla kesimi üzerinde ani veya gecikmeli zararlı etkiler gösteren veya gösterme riski taşıyan madde ve preparatlardır

5. SORUMLULAR

Tehlikeli maddelerin depolanması, taşınması, kullanılması ve uzaklaştırılması aşamalarında görev yapan tüm sağlık tesisi personeli sorumludur.

6. FAALİYET AKIŞI

6.1. TEHLİKELİ MADDELERİN GÜVENLİ TAŞINMASI, DEPOLANMASI VE KULLANILMASINA YÖNELİK KURALLAR TANIMLANMALIDIR:

● Tehlikeli maddelerin kuruma kabulü "Muayene Kabul Yönetmeliği''ne uygun olarak yapılır.

● Ürünü teslim alan ilgili kişilerce "Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik'te belirtilen etiketleme ilkelerine uygun etiketlenmiş olmasına dikkat edilir.

● Tehlikeli maddeler depoya taşınırken mümkünse hasta ve çalışanların bulunmadığı alanlar kullanılır.

● Kimyasal maddeler karanlık, nemsiz, serin ve iyi havalandırılan yerlerde saklanır.

● Depolarda bulunan kimyasalların tehlikeli madde envanter listesindeki sınıflandırmaya uygun etiketlenmesine özen gösterilir. Kimyasal maddeler tehlike sınıflarına uygun olarak depolanır. Alfabetik depolamadan kaçınılmalıdır.

● Bir arada bulundurulmaması gereken maddeler ayrı raflara yerleştirilmeli ve yanıcı, parlayıcı maddeler elektrik prizlerinden, ısı kaynaklarından ve güneş ışığından uzak depolanmalıdır.

● Kolay alev alan kimyasallar diğer tutuşabilir malzemelerden mümkün olabilen en uzak mesafede depolanmalıdır.

● Tehlikeli kimyasalların depolanmasında kimyasal depolama matrisi kullanılmalıdır.

● Tehlikeli kimyasal maddeler, diğer kimyasal maddeler, cam ve plastik sarf malzemeler birbirinden ayrı farklı bölümlerde depolanmalıdır.

● Zehirli ve çok zehirli kimyasallar ile patlayıcılar bağımsız bölüm veya kabinlerde depolanmalıdır.

● Gerekli yerlerde uygun Tehlike Etiketleri ve Uyarıcı işaretler asılmalıdır.

● Depolama raflarından malzemenin düşmemesi için önlem alınmalıdır. Tüm büyük şişeler, tüm güçlü asit ve alkali şişeleri zemine yakın seviyede ve etrafı tutamaklı raflara yerleştirilir.

● Cam türü, kolay kırılabilir ambalajda bulunan kimyasallar genellikle göz hizasının altında depolanmalıdır

● Depo binalarının yıldırım koruması olmalıdır.

● Depo binalarının dökülme ve sızmaya karşı güvenli drenajları olmalıdır.

● Depo rafları ve kapıları topraklanmalıdır.

● Depo zemini kaymaz ve kolay temizlenebilir malzemeden yapılmış olmalıdır.

● Depo kapısında Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliğine uygun işaretleme yapılmalıdır.

● Depoda yangın güvenliği önlemleri alınmış olmalıdır.

● Kimyasal madde dökülme ve sızmalarına karşı gerekli engelleyici malzeme ve uygun Kişisel Koruyucu Donanımlar bulunmalıdır.

● Zehirli maddelerin depolanması ve taşınması sırasında mutlaka eldiven kullanılmalı, sonrasında eller yıkanmalıdır.

● Taşıma görevlisi kimyasalın riskleri hakkında bilgilendirilmelidir.

● Taşıma görevlisi kimyasalın risklerine göre kişisel koruyucu ekipman giymelidir.

● Kimyasallar taşınırken aşırı yüklemeden kaçınılmalıdır.

● Farklı gruplar bir arada taşınmamalıdır. Kimyasallar; organik, inorganik, oksitleyici, indirgeyici, asit, baz ve parlayıcılar olarak ayrı ayrı taşınmalı ve saklanmalıdır.

● Kimyasal madde içeren şişeler hiçbir şekilde boyun kısımlarından tutularak taşınmamalıdır.

● Tüm tehlikeli kimyasalların Güvenlik Bilgi Formu (MSDS) sağlanmalıdır.

● Depolama raflarının üzerine izin verilebilecek en fazla depolama miktarları açıkça görülecek şekilde yazılmalıdır.

6.2. TEHLİKELİ MADDELERİN DÖKÜLMESİ VE BU MADDELERE MARUZ KALMA DURUMUNDA YAPILMASI GEREKENLER BELİRLENMELİDİR.

6.2.1. Tehlikeli maddelerin dökülmesi durumunda;

● Tehlikeli madde saçılması halinde öncelikle ürün güvenlik bilgi formunda belirtildiği gibi hareket edilir.

● KKE; göz yıkama ve acil dökülme seti, tehlikeli maddelerin kullanıldığı ve depolandığı alanlarda bulundurulmalıdır.

● Olay yerinde kalan kişi tarafından başka kişilerin zarar görmemesi için gerekli önlemler alınır, gerekirse odaya giriş kısıtlanır

● Dökülmenin olduğu bölümün kapıları kapatılarak ve uyarı yazısı asılarak dökülme bölgesi izole edilmelidir.

● Dökülen maddeyi solumaktan kaçınılır. Mümkünse ortam havalandırılır.

● Dökülen kimyasalın yayıldığı bölge sınırlandırılmalıdır.

● Çalışma alanındaki personel uyarılmalı, dökülen madde yanıcı ise bütün alev kaynakları söndürülür, odadaki gaz kesilir, kıvılcım çıkarabilecek elektrikli aletler kapatılır.

● Dökülen madde temizlenmeye başlanmadan önce mutlaka lastik eldiven ve lastik bot giyilmeli, gözlük takılmalıdır.

● Dökülen malzemeyle kontamine olmuş faraş, absorban, atık kovası, süpürge gibi malzemeler uygun atık kutusuna atılmalıdır.

● Temizlik personeline dökülen malzemenin ne olduğu net bir şekilde ifade edilir. Gerekli önlemler alınarak temizlik yapılması sağlanır.

6.2.2. Tehlikeli maddelere maruz kalınması durumunda;

● Çalışma alanındaki tüm personel uyarılmalıdır.

● Etkilenmiş vücut bölgeleri 15-20 dakika yıkanmalıdır.

● Kontamine giysileri hemen çıkarınız ve sızdırmaz poşete koyarak ağzını sıkıca kapatınız.

● Temizlik sorumlusuna haber verilmeli, gerekirse hekime başvurulmalıdır.

● Dökülme veya maruziyet sonrası birim sorumlusu tarafından "İstenmeyen Olay Bildirim Formu" doldurularak "Tesis Güvenliği Komitesine" iletilir.

● Gerekli araştırma yapılarak düzeltici ve iyileştirici faaliyetler kalite birimi tarafından yapılır.

6.2.3. Göze Kimyasal Madde Sıçraması Durumunda;

● Tahriş olmamış göz korunmalı, kimyasal maddeye maruz kalmış göz su ya da SF ile en az 15-20 dakika yıkanmalıdır.

● Yıkamanın etkinliği açısından varsa kontakt lensler hemen çıkarılmalıdır.

● Yıkama esnasında kimyasalın diğer göze bulaşması engellenmelidir.

● Steril veya temiz bir yara bezi ile kapatılmalıdır.

● Mutlaka kurum hekimine başvurulmalıdır.

6.2.4. Kimyasal Yutulması Durumunda;

● Ağzınızı hemen çalkalayın.

● Takma diş varsaçıkarın.

● Kusmayacak kadar, yavaş yavaş su ya da süt için.

● Kimyasal madde yutan kişiyi asla kusturmayın.

● Yutulurken boğazı ve yemek borusunu yakan bir madde (kostik soda gibi), kusturulmaya çalışılırken tekrar yanıklara neden olacaktır.

● Kusan kişiyi, akciğerlere kusmuğun kaçmaması için baş aşağı tutun.

● Bilinci yerinde olmayan kişiyi başı veya tüm vücudu mutlaka sol tarafa döndürün.

● Kurum hekimine veya en yakın sağlık kuruluşuna başvurun.

6.2.5. Zehirli Madde Solunması Durumunda;

● Hastayı zehirli ortamdan uzaklaştırın ve temiz havaya ya da havalandırması yi bir ortama çıkarın.

● Nefes durması durumunda (göğüs kafesi hareket etmiyor ve cilt rengi değişiyorsa) ağızdan ağıza ya da ağızdan buruna suni solunum yaptırın.

● Acilen kazazedenin tıbbi destek alması için kurum hekimini/en yakın sağlık kuruluşunu ve Acil Servisi arayın.

6.2.6. Tehlikeli Maddenin Cilde Nüfuz Etmesi Durumunda;

● Temas edilen bölge 10-20 dakika bol su ile yıkanmalıdır.

● Eldiven ve kıyafetler su ile yıkandıktan sonra çıkarılmalıdır.

6.3. KULLANILAN TEHLİKELİ MADDELERİN ENVANTERİ ASGARİ AŞAĞIDAKİ BİLGİLERİ KAPSAYACAK ŞEKİLDE OLUŞTURULMALIDIR:

Merkezimizde kullanılan tehlikeli maddelerin envarter listesi asgari aşağıdaki bilgileri kapsayacak şekilde oluşturulmuştur.

o Tehlikeli maddenin ismi, markası, etken maddesi, türü (toz, kristal vb.), kullanım şekli ve miadı

o Saklama koşulları

o Etkileşime girdiği maddeler

o Temas halinde yapılacaklar

o Kullanıldığı ve depolandığı yerler

o Taşıma şekli

o İmha yöntemleri

o Tehlikeli madde sınıfını gösteren simgeler

6.4. ENVANTER, DEPO VE KULLANIM ALANLARINDA BULUNMALIDIR:

● Merkezimizde ana depoda ve kliniklerde bulunan ara depolarda tehlikeli maddeler bulunmaktadır.

● Envanter depo ve kullanım alanlarında bulunmaktadır.

● Kimyasal maddelerin depolandığı tüm birimlerde “Depo Yerleşim Planı” bulunur.

● Depolarda depolanan kimyasalın özelliğine uygun “Tehlikeli Madde Envanteri”nde belirtilen bilgiler doğrultusunda uyarılara dikkat edilir. Bu liste depolarda bulundurulur.

● Mevcut kimyasalların etiketlerinden yararlanarak tehlike sınıfları belirlenir. Bazı kimyasallar birden fazla tehlike sınıfında yer alabilir, böyle bir durumda bu kimyasala ait Güvenlik Bilgi Sertifikasına bakılarak öne çıkan tehlike sınıfı belirlenmelidir. (ör: Yanıcı, patlayıcı, toksik… vb.)

● Mevcut kimyasallar pH değerine göre ayrılır. .Asidik ve bazik maddeler bir arada depolanamaz.

● Maddelerin genel kimyasal yapıları organik ve inorganik olarak ikiye ayrılır. Ayrımı yapan kişilerin bu konuda bilgileri yetersizse dikkat edilecek husus organik kimyasalların formülasyonunda Karbon (C) atomunun bulunduğunu bilmeleri olacaktır. Bu ayırım özellikle aşındırıcı ve oksitleyici kimyasalların depolanmasında büyük önem taşımaktadır.

● Maddeler katı ve sıvı olmak üzere sınıflandırılır. Katı ve sıvı maddeleri bir arada depolanmaz. Bu durum özellikle sızma veya dökülme gibi durumlarda tehlikenin sınırlandırılması açısından önemlidir.

6.5. TEHLİKELİ MADDELERİN ÜZERİNDE TEHLİKELİ MADDE SINIFINI GÖSTEREN ETİKETLER BULUNMALI, ETİKETTE MADDENİN ADI VE TEHLİKELİ MADDE SINIFINI GÖSTEREN SİMGE BULUNMALIDIR:

● Tehlikeli maddeler Uluslararası tehlikeli madde işaretleri kullanılarak etiketlenir.

● Kimyasalın üzerinde orijinal etiketi varsa etiket yapıştırılmaz.

● Depolarda bulunan kimyasalların tehlikeli madde envanter listesindeki sınıflandırmaya uygun etiketlenmesine özen gösterilir. Etiketler kolay çıkmayacak şekilde yapıştırılmalı, net ve açıkça okunur şekilde olmalıdır.

● Tehlikeli maddelerin bulunduğu tüm birimlerde depo yerleşim planı bulunur.

● Bir arada bulundurulmaması gereken maddelerdeki etkileşim sonuçları göz önüne alınarak aynı raflara yerleştirilmemeli ve yanıcı, parlayıcı maddeler elektrik prizlerinden, ısı kaynaklarından ve güneş ışığından uzak depolanmalıdır.

Aşındırıcılar + Parlayıcılar = Patlama/Yangın

Aşındırıcılar + Zehirleyiciler = Zehirleyici Gaz

Parlayıcılar + Oksitleyiciler = Patlama/ Yangın

Asitler + Bazlar = Aşındırıcılar Duman/ Isı

6.6. KULLANICILARA, TEHLİKELİ MADDE SINIFINI GÖSTEREN SİMGELER HAKKINDA EĞİTİM VERİLMELİDİR.

● Çalışanlar iş başı eğitiminde tehlikeli madde yönetimi hakkında genel olarak bilgilendirilirler.

● Kimyasal maddelerin adı ve tehlikeli madde sınıfını gösteren simgeler hakkında kullanıcılara en az yılda bir kez eğitim verilir.

● Tehlikeli madde ile çalışan ya da çalıştığı bölümde tehlikeli madde bulunan personele tehlikeli maddelerle ilgili olarak aşağıda belirtilen konularda eğitim verilir.

o Tehlikeli madde sınıfını gösteren simgeler,

o Tehlikeli maddelerin kullanımı,

o Tehlikeli maddelerin taşınması,

o Tehlikeli maddelerin depolanması,

o Tehlikeli maddelerin uzaklaştırılması,

o Tehlikeli maddelerin dökülme anında yapılacak işlemler.

TEHLİKELİ MADDE DEPOLAMA MATRİSİ

SİMGELER									

+: BİR ARADA DEPOLANABİLİR
-: BİR ARADA DEPOLANAMAZ
0: ÖZEL ÖNLEMLER ALINARAK DEPOLANABİLİR

7. İLGİLİ DÖKÜMANLAR

7.1. İstenmeyen Olay Bildirim Formu

	+	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	+	-	-	-	-	**0**	**0**	-
	-	-	+	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	+	-	-	**0**	**0**	-
	-	-	-	-	+	-	+	+	-
	-	-	-	-	-	+	+	+	-
	-	**0**	-	**0**	+	+	+	+	-
	-	**0**	-	**0**	+	+	+	+	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	+